

Tir

on

Haavaisten vesiensuojeluyhdistys taistelee vesistöjen rehevöitymistä vastaan

10.8.2021 kirjoittaja Nina Maunuaho

Lokalahdella toimiva Haavaisten vesiensuojeluyhdistys pyrkii parantamaan alueen vesistöjen kuntoa ja ympäristön tilaa lukuisilla hankkeillaan. Vuodesta 2006 toiminnassa ollut yhdistys on toteuttanut useita vesistöjen rehevöitymistä hillitseviä ja veden virtaamaa parantavia hankkeita, joista merkittävin on ollut uuden sillan rakentaminen Haavaisten väylälle. Tulevaisuudessa yhdistyksessä aiotaan panostaa vesistökartoitukseen ja vieraslajien häätämiseen alueelta.

Haavaisten vesiensuojeluyhdistys keskittyy toiminnassaan siihen, mihin monet muutkin alueen vesiensuojeluyhdistykset: veden virtaaman parantamiseen ja rehevöitymisen vähentämiseen. Haavaisten vesiensuojeluyhdistyksen toimialue sijoittuu Lokalahden pohjoispuolella sijaitsevaan lahdenpohjukkaan, jonka kummassakin päässä on kapeat kanavat. Aikanaan toinen pää on ollut kokonaan avoin, joten vesi on päässyt virtaamaan vapaammin, mutta nykyään tilanne on kuitenkin huonompi.

– Kyseessä on osittain suljettu vesialue. Veden virtaama on viime vuosina ollut hyvin pientä, mikä on omalta osaltaan varmasti vaikuttanut vesialueen rehevöitymiseen, kertoo **Heikki Mäntsälä**, joka toimii tiedottajana Haavaisten vesiensuojeluyhdistyksessä.

Vesialueen kuntoon vaikuttavat myös maatalouden valumat, joita tulee jopa Kalannista saakka jokia ja laskuojia pitkin. Salmet ovat olleet alueella rehevöitymisen vuoksi pitkään umpeen kasvaneita. Haavaisten vesiensuojeluyhdistyksen puheenjohtaja **Timo Tuina** on viettänyt alueella koko ikänsä, ja hän muistelee, että hänen lapsuudessaan alueella ei ollut esimerkiksi kaislaa ollenkaan. Alueella on myös aikaisemmin ollut hiekkarantoja, joita ei enää rehevöitymisen vuoksi vesistöjen rannoilta löydy.

– Limamaista mutaa on tullut viime vuosikymmeninä suuri määrä vesistöön. Aiemmin pohja on ollut kovaa savea, nyt se on mutaisaa, mikä tarkoittaa, että vesi ei vaihdu ja kasvillisuus lahoaa pohjaan. Sama ongelmahan toisaalta on joka paikassa. Tämmöisissä matalissa umpinaisissa lahdissa se vain korostuu, kertoo Timo Tuina.

Yhdistys on perustettu vuonna 2006, minkä jälkeen se on toiminut aktiivisesti rehevöitymisen vähentämiseksi ja estämiseksi. Kasvustolauttoja oli 2000-luvun alussa vesistöissä paljon, ja alueen asukkaat ja mökkiläiset olivat yhtä mieltä siitä, että vesiensuojeluyhdistys tulisi perustaa. Toiminta lähti käyntiin pikkuhiljaa, ja vuonna 2007 yhdistys saikin ELY-keskukselta 67 000 euron rahoituksen erilaisia suunnitelmia ja toteutuksia varten.

– Ensimmäinen toimenpide oli ruopata vesialue auki. Siihen saatiinkin lopulta ihan kunnan väylä. Haavaisten saaren ympärivirtaus lähti toimimaan vihdoinkin kunnolla, kertoo Heikki Mäntsälä.

Sen jälkeen yhdistyksessä on pyritty pitämään väylät auki ja niittämään kasvustoa säännöllisesti. Kaksi vuotta sitten yhdistys sai esimerkiksi Leader Ravakalta tukea ärvien poistoon vesistöistä. Ruoppauksia, ruovikon niittoa ja pohjakasvillisuuden niittoa yhdistys tekee kuitenkin vuosittain avustuksista riippumatta.

Ruoppauksen jälkeen veden virtaus saatiin käyntiin salmessa. Oikealla kuva tilanteesta ennen ruoppausta. Kuvat: Haavaisten vesiensuojeluyhdistys.

Seuraavana vuorossa peltojen kipsikäsittelyt

Nyt kun vesi on saatu alueella virtaamaan, on yhdistyksen seuraava projekti Timo Tuinan mukaan saada myös valuma-asiat kuntoon, sillä vesistöön valuu maatalouden vaikutuksesta jatkuvasti haitallista typpeä ja fosforia. Yhdistys haluaisi ehkäistä valumia tekemällä yhteistyötä paikallisten viljelijöiden kanssa ja kertomalla heille keinoista, joilla valumia saataisiin vähennettyä.

– Peltojen kipsikäsittely on nykyään trendikäs ja tehokas keino valumien ehkäisyyn. Haluttaisiin informoida siitä myös alueen maanomistajia, jotta mahdollisimman moni ottaisi kipsikäsittelyt käyttöön. Meillä onkin vireillä projekti, jossa tehdään yhteistyötä lokaalahtelaisen Ahmasveden vesiensuojeluyhdistyksen kanssa. Tarkoituksena olisi kutsua maanomistajat tilaisuuteen, johon tulee asiantuntijoita eri instansseista kertomaan vesiensuojeluasioista ja esimerkiksi kipsikäsittelyn hyödyistä, kertoo Timo Tuina.

Kipsikäsittelyssä peltojen suojavyöhykkeelle levitetään kipsiä, joka sitoo fosforin ja estää sitä valumasta vesistöön. Jokien ja uomien vierialueet tulee myös käsitellä kipsillä, jotta valumat eivät pääsisi vesistöihin saakka. Kipsikäsittelyt ovat jo laajalti käytössä ympäri Suomen, ja usein niistä hyötyvät vesistön lisäksi myös maanomistajat.

– Maanomistajille ja viljelijöille saattaa olla jopa hyötyä näistä toimenpiteistä, sillä kun kipsiä levitetään pellolle, niin tuottavuus nousee. Kipsikäsittely on heille myös täysin ilmaista, sillä rahoitus tulee ELY-keskuksen Itämeri-projektista, kertoo Heikki Mäntsälä.

Haavaisten vesialueen vuotuisena ongelmana on ollut runsas ärviäkasvusto. Kuva: Haavaisten vesiensuojeluyhdistys.

Kosteikkojen rakennus myös tärkeä osa vesiensuojelua

Kosteikkojen rakennus on kipsikäsitellyiden ohella eräs tärkeimmistä maatalouden valumia ehkäisevistä toimenpiteistä. Tuinan ja Mäntsälän mukaan kosteikkoja voi rakentaa yhdistyksen voimin muun muassa vuokraamalla maa-alueita ja rakentamalla niille kosteikkoja, mutta se on pienelle yhdistykselle työläs prosessi. Yhdistys voi kuitenkin hakea rahoitusta kosteikolle ja tehdä kosteikkosuunnitelman, minkä jälkeen maanomistaja saa rahoituksen kosteikon rakentamiseen. Haavaisten vesiensuojeluyhdistyksessä on tehty jo jonkin verran työtä kosteikkojen rakentamiseksi.

– Olemme auttaneet yhden kosteikon rakentamisessa Hakulaan. Se ei valitettavasti toimi niin kuin odotimme eli sieltä tulee vielä valumaa. Pitäisi saada kosteikoille lisää pinta-alaa, sillä nykyinen on liian pieni, kertoo Heikki Mäntsälä.

Vuoden 2007 rahoituksella tehtiin yhdistyksessä myös useita kosteikkojen rakentamiseen tähtäviä kartoituksia: muun muassa kasvillisuuskartoitus, kalakartoitus ja olemassa olevien kosteikkojen kartoitus. Yhdistys sai myös hiljattain Leader Ravakalta rahoitusta uuteen valuma-aluekartoitukseen, jonka avulla pyritään suunnittelemaan lisää kosteikoita. Kartoitus valmistuu elokuun lopulla, ja sen vastaavana henkilönä on Ravakan **Pekka Alho**.

– Kartoituksen tavoitteena on, että löydettäisiin kaikki seudun valuma-alueet. Sen lisäksi kenties saisimme myös jonkinlaisen käsityksen siitä, mihin kosteikkoja rakennetaan ja mihin meidän pitäisi kiinnittää huomiota, kertoo Timo Tuina.

Tuppiluodon yksityistien uuteen siltaan saatiin myös suurempi siltarumpu, joka parantaa myös Haavaisten väylän virtaamaa.

Suurin ponnistus oli uusi silta Haavaisten väylälle

Haavaisten vesiensuojeluyhdistyksen suurin saavutus on ollut kolme vuotta sitten vuonna 2018 Haavaisten väylään rakennettu uusi silta. Siihen yhdistys sai rahoitusta kolme vuotta sitten.

– Vanha silta oli liian matala, eikä vesi vaihtunut väylässä ollenkaan. Saimme Ravakalta suunnittelurahaa uutta siltaa varten. Tie kunta taas sai avustusta tien varsinaiseen rakentamiseen, kertoo Heikki Mäntsälä.

Tien varsinaisena päärakennuttajana toimi Tuppiluodon Yksityistie. Haavaisten vesiensuojeluyhdistys maksoi lisäksi sillan rakentamista varten tarvittavan pohjatutkimuksen ja sillan maisemoinnin, joihin se sai myös avustusta Leader Ravakalta. Lisäksi yhdistys on hoitanut myös alueen ruoppauksia. Sillan kokonaiskustannukset olivat noin 150 000 euroa.

– Uuden sillan ansiosta vesi alkoi vihdoinkin virrata paremmin Haavaisten väylällä. Siltaa ei olisi varmaan tullut ilman yhdistystä, lisää Timo Tuina ylpeänä.

Leader Ravakka myönsi Haavaisten vesiensuojeluyhdistykselle tukea ärviäk kasvuston poistoon. Kasvusto poistettiin imuruoppauksella, ja hankkeen puitteissa tehtiin useita talkoita.

Pieni, mutta aktiivinen yhdistys

Timo Tuina ja Heikki Mäntsälä kertovat, että Haavaisten vesiensuojeluyhdistys on yksi ensimmäisistä vesiensuojeluyhdistyksistä alueella. He ovat auttaneet myös muita alueen vesiensuojeluyhdistyksiä aloittamaan toimintansa, ja käyneet konsultoimassa heitä avustuksiin ja muihin käytännön asioihin liittyen.

– Ollaan tultu perustamisvuodesta aika paljon eteenpäin, sillä nykyään toiminta on melko ammattimaista. Meillä on aina joku projekti käynnissä eli tehdään aika suuria juttuja siihen nähden, että yhdistys on pieni. Varainhankinta koostuu suurimmaksi osaksi jäsenmaksuista, joten aina pitää jostain saada avustusta uusia projekteja varten, kertoo Tuina.

Vapaaehtoisten määrä on yhdistyksessä vähentynyt, mutta se on Tuinan mukaan ymmärrettävää, sillä suurin osa työstä hoidetaan koneellisesti, eikä talkoita enää järjestetä niin usein kuin ennen. Yhdistyksen hallituksessa on noin kymmenen jäsentä, ja sen lisäksi mukana toiminnassa on useita vapaaehtoisia.

– Aktiivista väkeä on ollut sekä hallituksessa että sen ulkopuolella. Sitä ilman tämä olisi aika nopeasti kuivunut kokoon, sanoo Tuina.

Varainhankintaa tehdään kuitenkin jäsenmaksujen lisäksi eri tavoin, muun muassa tapahtumia järjestämällä. Tapahtumat kasvattavat yhteishenkeä, ja yhdistystoiminnan sosiaalinen puoli onkin Tuinan ja Mäntsälän mukaan yhtä tärkeää kuin hanketoiminta.

– Tällainen tapahtumien järjestäminen luo yhteistöllisyyttä. Yhdistyksellä on siis myös sosiaalista arvoa. Se, että tavataan toisiamme on kuitenkin tärkeä osa yhdistystoimintaa, kertoo Heikki Mäntsälä.

– Olisi mukavaa saada myös uusien nuorten asukkaiden tietoisuuteen, että tällainen yhdistys on olemassa, ja että pelkällä jäsenmaksullakin voi tehdä paljon hyvää. Tulevaisuutta ajatellen täällä on toimittava koko ajan, lisää Tuina.

Teksti: Nina Maunuaho

Kuvat: Nina Maunuaho & Haavaisten vesiensuojeluyhdistys